

VII

PRZYRODA

ROZDZIAŁ VII

PRZYRODA

PRZYRODA	149
VII.1 GOSPODARKA LEŚNA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO.....	151
VII.2 NATURA 2000 W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM.....	155

VII.1 GOSPODARKA LEŚNA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

STRUKTURA WŁASNOŚCIOWA, ADMINISTROWANIE, NADZÓR

Na dominującym obszarze województwa łódzkiego gospodarkę leśną w lasach, będących własnością Skarbu Państwa, prowadzą nadleśnictwa pod nadzorem Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) w Łodzi, Katowicach, Poznaniu i Radomiu. Największą powierzchnią leśną w województwie administruje RDLP w Łodzi. W skład RDLP w Łodzi wchodzi w całości 11 nadleśnictw: Bełchatów, Poddębice, Piotrków, Smardzewice, Spała, Żłoczew i Grotniki oraz 6 częściowo: Kutno, Radziwiłłów, Radomsko, Skierniewice, Wieluń i Przedbórz. Struktura własnościowa i powierzchniowa lasów w województwie łódzkim według stanu na 1.01.2014 r. została przedstawiona poniżej w tabeli VII.1 (źródło: Bank danych o lasach).

Tabela VII.1 Powierzchnia lasów według kategorii własności na terenie województwa łódzkiego

Kategoria własności	Pow. (ha)
RDLP Katowice	11 771,75
RDLP Łódź	220 640,88
RDLP Poznań	11 780,82
RDLP Radom	2 226,88
Parki narodowe	56,02
Lasy prywatne	136 777,36
Lasy stanowiące własność samorządów	3 294,52

Łącznie na terenie województwa łódzkiego znajduje się 246 420,33 ha lasów, będących w zarządzie Lasów Państwowych (LP). Dominują grunty leśne w zarządzie RDLP w Łodzi, które zajmują blisko 90% powierzchni w zarządzie LP (Tab. VII.2).

Tabela VII.3 Powierzchnia (ha) LP wg gatunków panujących na terenie województwa łódzkiego

Gatunek	Województwo łódzkie				Razem	Udział %
	RDLP					
	Katowice	Łódź	Poznań	Radom		
So	10 229,28	186 135,67	10 011,20	1 996,28	208 482,43	84,60
Św	27,09	547,28	34,12	4,62	613,11	0,20
Jd	35,75	1 210,08	83,30	0,00	1 329,13	0,50
BK	16,54	1 526,62	110,21	2,91	1 656,28	0,70
Db	258,84	14 430,87	653,96	86,13	15 429,80	6,30
Gb	2,13	274,38	69,28	1,92	347,71	0,1
Brz	382,20	8 283,79	268,80	79,98	9 014,77	3,70
Ol	702,31	7 799,16	542,95	51,78	9 096,20	3,70
Tp	0,81	183,73	4,73	0,00	189,27	0,1
Os	6,81	249,15	2,28	3,26	261,50	0,1
	11 771,76	220 640,73	11 780,83	2 226,88	246 420,20	100,00

Tabela VII.2 Zestawienie gruntów w zarządzie RDLP w Łodzi, w podziale na rodzaj powierzchni, na terenie województwa łódzkiego (źródło: sprawozdanie LPIR-4 za 2014 r.)

Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
Powierzchnia ogółem	232 837,23
Lasy razem	227 009,22
Grunty zalesione	217 896,92
Grunty niezalesione, w tym do odnowienia	3 946,27
Grunty związane z gospodarką leśną, w tym szkółki	6 572,17
Grunty orne	44,65
Sady	0,81
Łąki	6,37
Pastwiska	12,06

CHARAKTERYSTYKA PRZYRODNICZO-LEŚNA

Poniżej w tabelach przedstawiono podstawowe elementy charakteryzujące lasy, będące w zarządzie LP, na terenie województwa łódzkiego. Dane pochodzą z „Banku danych o lasach” wg stanu na 1.01.2014 r.

Gatunkiem dominującym w LP jest sosna, która zajmuje blisko 85% powierzchni leśnej. Ogólnie gatunki iglaste zajmują nieco ponad 85,5% powierzchni. Wśród gatunków liściastych dominują: dąb, brzoza i olcha, zajmując odpowiednio 6,30, 3,70 i 3,70% powierzchni. Łącznie gatunki liściaste zajmują 14,70% powierzchni. (Tab. VII.3)

Dominacja gatunkowa sosny ma swoje odbicie w powierzchni typów siedliskowych lasu według gradientu żyzności, co przedstawiono w tabeli poniżej (Bank danych o lasach wg stanu na 1.01.2014 r.). Siedliska borowe z sosną zajmują blisko 60% powierzchni, natomiast siedliska lasowe nieco 40%. Pod względem wilgotności zdecydowanie przeważają siedliska świeże, które zajmują blisko 85% powierzchni. Siedliska wilgotne zajmują nieco ponad 12%, natomiast siedliska bagienne i olsy rosną na 2,7% powierzchni leśnej. Ze względu na położenie nad poziomem morza w lasach naszego regionu dominują siedliska nizinne. Siedliska wyżynne zajmują ok. 2,5% powierzchni i są usytuowane w południowej i południowo-wschodniej części województwa na zachodnim krańcu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (Tab. VII.4).

Tabela VII.4 Powierzchniowy (tys. ha) udział typów siedliskowych lasu na terenie województwa łódzkiego

Typ siedliskowy lasu	Województwo łódzkie				Razem
	RDLP				
	Katowice	Łódź	Poznań	Radom	
Bs	0,13	0,22	0,04	0,01	0,40
Bśw	4,49	49,73	3,55	0,52	58,29
Bw	1,59	1,43	0,07	0,00	3,08
Bb	0,05	0,12	0,00	0,00	0,18
BMśw	2,46	61,72	2,45	0,40	67,03
BMwyżśw	0,00	0,45	0,04	0,00	0,49
BMw	1,68	11,88	1,58	0,02	15,15
BMb	0,01	0,28	0,07	0,00	0,36
LMśw	0,28	55,73	0,93	1,16	68,10
LMwyżśw	0,00	0,08	0,51	0,00	0,59
LMw	0,29	7,85	0,83	0,03	9,00
LMb	0,01	0,52	0,03	0,00	0,56
Lśw	0,06	22,52	0,55	0,05	23,18
Lwyżśw	0,00	0,06	0,34	0,00	0,40
Lw	0,33	3,05	0,49	0,00	3,87
Lł	0,00	0,19	0,06	0,00	0,25
OI	0,25	3,14	0,05	0,03	3,48
OIJ	0,16	1,66	0,18	0,00	2,01
Razem	11,77	220,64	11,78	2,23	246,42

W LP na terenie województwa łódzkiego dominują drzewostany w wieku 41-80 lat, które zajmują nieco ponad 41% powierzchni. Około 16% zajmują drzewostany w wieku 81-100 lat. Drzewostany najmłodsze, do 40 lat, zajmują około 24% powierzchni. Drzewostany w klasie odnowienia i do odnowienia zajmują łącznie niewiele ponad 10% powierzchni. Według stanu na 1.01.2014 r. powierzchnia leśna niezalesiona (np. bieżące zręby) wynosiła 1,2% powierzchni, tj. 2 789,02 ha, (Tab. VII.5).

GOSPODAROWANIE ZASOBAMI LEŚNYMI

Odnowienia i zalesienia

W zakresie hodowli lasu podstawowymi zadaniami są odnowienia i zalesienia.

Odnowienie lasu jest to posadzenie (wprowadzenie) kolejnego pokolenia lasu, sztuczne bądź naturalne, w miejscu dotychczasowych drzewostanów, które zostały usunięte w wyniku prowadzenia planowej gospodarki leśnej lub zniszczone wskutek klęsk żywiołowych, np. pożarów bądź wiatrołomów.

Zalesianie natomiast to proces wprowadzania nowego lasu na tereny dotychczas użytkowane w inny sposób, np. rolniczo. W celu doprowadzenia do zgodności składu gatunkowego drzewostanów z odpowiednim siedliskiem prowadzona jest ciągła przebudowa drzewostanów. Usuwane są gatunki niepożądane na danym siedlisku, a wprowadzane gatunki właściwe. Realizacja tych zadań z zakresu hodowli przedstawiała się w 2014 r. na terenie RDLP w Łodzi następująco (źródło - baza danych SILP):

- odnowienia powierzchni zrębowych (po zrębach zupełnych) – 714,96 ha,
- odnowienia pod osłoną drzewostanów
- (po rębniach złożonych) – 1132,87 ha,
- odnowienia naturalne – 203,66 ha,
- zalesienia – 56,60 ha,
- przebudowa drzewostanów – 589,29 ha.

PIELĘGNOWANIE LASU

Pielęgnowanie lasu to ogół czynności wykonywanych w celu utrzymania odpowiedniego składu gatunkowego, zwarcia drzewostanów oraz służących poprawie ich jakości hodowlanej.

Wykonanie powierzchniowe zadań z zakresu pielęgnacji przedstawiało się w 2014 r. na terenie RDLP w Łodzi następująco (źródło - baza danych SILP):

- pielęgnacja upraw i czyszczenia wczesne – 10 936,98 ha,
- czyszczenia późne – 2 371,87 ha,
- wprowadzanie podszytów – 81,02 ha,
- wprowadzanie drugiego piętra – 59,46 ha.

PRODUKCJA SZKÓŁKARSKA

Do zalesień i odnowień wykorzystywany jest na terenie RDLP w Łodzi materiał szkółkarski produkowany głównie w szkółkach leśnych na terenie poszczególnych nadleśnictw. W 2014 r. działały na terenie RDLP w Łodzi 24 szkółki gruntowe oraz dodatkowo produkcja sadzonek była prowadzona w 16 tunelach. Łącznie wyprodukowano w 2014 r. ponad 40 milionów sadzonek.

Tabela VII.5 Powierzchnia (ha) drzewostanów według klas wieku lasu na terenie województwa łódzkiego

Klasa wieku	Województwo łódzkie				Razem	Udział %
	RDLP					
	Katowice	Łódź	Poznań	Radom		
I, 1-20 lat	1 843,31	22 701,11	1 574,31	317,76	26 436,49	10,70
II, 21-40 lat	1 386,58	28 513,76	2 167,09	227,10	32 294,53	13,10
III, 41-60 lat	2 367,34	43 633,97	2 022,77	397,90	48 403,98	19,60
IV, 61-80 lat	3 138,35	45 195,42	2 394,97	579,64	51 308,38	20,90
V, 81-100 lat	1 965,02	38 361,23	2 260,13	314,72	42 901,10	17,40
VI, 101-120 lat	405,93	13 244,45	551,78	80,96	14 283,12	5,80
VII i star pow. 121 lat	103,96	3 849,36	133,94	1,45	4 088,71	1,70
KO, KDO	504,23	22 626,37	479,67	304,55	23 914,82	9,70
Razem	11 714,72	218 125,67	11 584,66	2 206,08	243 631,13	98,90

POZYSKANIE DREWNA

Nadleśnictwa RDLP w Łodzi prowadzą planową gospodarkę leśną, w tym pozyskanie drewna, w oparciu o plany zarządzania lasu. W 2014 r. rozmiar pozyskania przedstawił się następująco:

Pozyskanie grubizny:

- iglastej – 938 029 m³,
- liściastej – 274 628 m³.

Pozyskanie drobnicy:

- iglastej – 49 369 m³,
- liściastej – 27 244 m³.

OCHRONA BIORÓŻNORODNOŚCI

Na terenach leśnych Polski środkowej zidentyfikowano 1100 gatunków fauny i flory naczyniowej, 134 gatunki mszaków, 166 gatunków porostów i około 1000 gatunków grzybów. W większości są to rośliny pospolite na terenie całej Polski. Tereny leśne województwa łódzkiego charakteryzują się również występowaniem specyficznych i rzadkich leśnych zbiorowisk roślinnych. Jest to związane z faktem, że przez województwo łódzkie przebiega wschodnia granica zasięgu występowania jodły oraz północno-wschodnia granica zasięgu buka. Te dwa gatunki tworzą tutaj ciekawe i cenne florystycznie ekosystemy, w których występuje wiele rzadkich gatunków fauny i flory z nimi związanych. Fauna leśna województwa jest nieco uboższa w porównaniu z innymi regionami z powodu małej liczby zbiorników wodnych oraz rozdrobnionej powierzchni leśnej. Na opisywanym obszarze zaewidencjonowano 779 gatunków bezkręgowców i 210 kręgowców, w tym 40 gatunków ssaków. Najcenniejsze elementy przyrodnicze na terenach leśnych województwa łódzkiego objęte są ustawowymi formami ochrony przyrody i zostały przedstawione w tabeli VII.6.

Tabela VII.6 Formy ochrony przyrody na terenach znajdujących się w zarządzie RDLP w Łodzi w województwie łódzkim (według stanu na 31.12.2014 r.)

Forma ochrony przyrody	Ilość (szt.)	Powierzchnia (ha)
Rezerваты przyrody	73	4 210,02
Parki krajobrazowe	7	35 841,45
Obszary chronionego krajobrazu	14	41 106,71
Pomniki przyrody	222	7,89*
Stanowiska dokumentacyjne	1	3,90
Użytki ekologiczne	849	1 105,29
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	17	3 667,99
Ochrona strefowa	49	1 844,35
Natura 2000, dyrektywa ptasia	5	1 067,99
Natura 2000, dyrektywa siedliskowa	40	11 689,05
Razem	1277	100 544,64

* podana powierzchnia dotyczy tylko pomników powierzchniowych

Wszystkie dyrekcje Lasów Państwowych, działające na terenie województwa, posiadają dwa certyfikaty dobrej gospodarki leśnej – FSC i PEFC. W wyniku standardów certyfikacyjnych na obszarach leśnych poszczególnych nadleśnictw zostały dodatkowo utworzone tzw. powierzchnie referencyjne, które są wyłączone z użytkowania. Stanowią one nieco ponad 5% powierzchni leśnej RDLP w Łodzi (ok. 11 860 ha). Posiadanie certyfikatu obliguje do wyznaczenia dodatkowych obszarów cennych przyrodniczo, tzw. HCVF, na których można prowadzić gospodarkę leśną z koniecznością dopasowania metod pozyskiwania drewna do warunków przyrodniczych w celu maksymalnego ograniczenia negatywnego wpływu działań gospodarczych na wybrane ekosystemy. W lasach RDLP w Łodzi wyznaczonych jest ok. 17 000 ha takich obszarów.

OCHRONA LASU PRZED ZAGROŻENIAMI POWODOWANYMI CZYNNIKAMI BIOTYCZNYMI I ABIOTYCZNYMI

ZAGROŻENIA BIOTYCZNE I ABIOTYCZNE

Według „Krótkoterminowej prognozy występowania ważniejszych szkodników i chorób infekcyjnych drzew leśnych”, która corocznie opracowywana jest przez Instytut Badawczy Leśnictwa, w 2014 r. przewidywane było zagrożenie drzewostanów RDLP w Łodzi przez: barczatkę sosnowką, brudnicę mniszkę, boreczniki, osnuję gwiazdzistą i strzygonię choinówkę. Po wiosennych nadzwyczajnych kontrolach występowania ww. szkodników zdecydowano o wykonaniu agrolotniczego zabiegu ograniczania populacji tych owadów w nadleśnictwach: Złoczew (zwalczano boreczniki i osnuję gwiazdzistą na pow. 5271 ha), Płock (zwalczano brudnicę mniszkę na pow. 490 ha) i Gostynin (zwalczano brudnicę mniszkę na pow. 1800 ha).

W 2014 r. szkody abiotyczne, czyli straty w drzewostanie spowodowane silnymi wiatrami, ulewnymi deszczami, okiścią itp. wystąpiły tylko lokalnie i nadleśnictwa nie odnotowały większych strat finansowych i przyrodniczych z tego powodu.

ANTROPOPRESJA ZAGROŻENIE POŻAROWE

W I najwyższej kategorii zagrożenia pożarowego w 2014 r. na terenie RDLP w Łodzi znalazło się 6 nadleśnictw: Bełchatów, Grotniki, Kolumna, Poddębice, Przedbórz, Radziwiłów, a w II kategorii nadleśnictwa: Spała, Brzeziny, Skierniewice, Piotrków, Opoczno, Wieluń, Złoczew, Kutno, Radomsko i Smarkzewice. Kryteria zaliczania lasów do poszczególnych kategorii zagrożenia pożarowego wyszczególnione są w rozporządzeniu ministra środowiska z 22 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczania pożarowego lasów (Dz.U. nr 58 z 2006 r.,

Fot. VII.1 Zrównoważona gospodarka leśna w województwie łódzkim, fot. archiwum RDLP w Łodzi

poz.405). W 2014 roku na terenie RDLP w Łodzi działało 9 punktów prognostycznych, znajdujących się w 3 strefach (1 punkt podstawowy plus 2 pomocnicze).

Strefa nr 27 – podstawowy punkt prognostyczny znajduje się w Nadleśnictwie Łąck, a punkty pomocnicze w nadleśnictwach Kutno i Skierniewice.

Strefa nr 28 – podstawowy punkt prognostyczny znajduje się w Nadleśnictwie Poddębice, a punkty pomocnicze w nadleśnictwach Kolumna i Wieluń.

Strefa nr 29 – podstawowy punkt prognostyczny znajduje się w Nadleśnictwie Spała, a punkty pomocnicze w nadleśnictwach Bełchatów i Przedbórz.

W systemie ochrony przeciwpożarowej lasów RDLP w Łodzi funkcjonują 24 punkty obserwacyjne (wieże), w tym 19 wyposażonych w kamery TV przemysłowej. Na pozostałych 5 wieżach obserwacja prowadzona jest przez obserwatorów. Dwanaście nadleśnictw posiada samochody terenowo-gaśnicze wyposażone w moduł gaśniczy, pozostałe dysponują przyczepkami z osprzętem ppoż. Zaopatrzenie wodne zorganizowane jest na bazie 340 punktów czerpania wody (zbiorniki sztuczne lub naturalne, specjalnie przystosowane do czerpania wody) oraz 1616 hydrantów, usytuowanych na terenach leśnych bądź przyległych. Corocznie na lotnisku aeroklubu piotrkowskiego RDLP w Łodzi organizuje leśną bazę lotniczą, w której dyżuruje samolot typu Dromader, przystosowany do zrzucania wodnych ładunków gaśniczych.

Na terenie województwa, w lasach administrowanych przez RDLP w Łodzi, w 2014 r. powstały 53 pożary na powierzchni 14,60 ha. Najwięcej pożarów zanotowano w kwietniu i lipcu. W 2014 roku nie wprowadzono zakazu wstępu do lasu na terenie nadleśnictw. Koszty poniesione na ochronę przeciwpożarową na terenie RDLP w Łodzi wyniosły 2 319 557 zł.

ZAŚMIECANIE TERENÓW LEŚNYCH

Nielegalne pozbywanie się odpadów komunalnych na terenach leśnych polega głównie na zaśmiecaniu lasów wzdłuż ciągów komunikacyjnych, zaśmiecaniu terenów rekreacyjnych (miejsc wypoczynku i parkingów leśnych), wywozie śmieci (większej ilości, tzw. zwałek) na granicy polno-leśnej. Łącznie nadleśnictwa RDLP w Łodzi na uprzążanie terenów leśnych w 2014 r. wydały ponad 1 mln zł, zebrano łącznie około 6 785 m³ różnego rodzaju odpadów.

REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH

RDLP w Łodzi przejęła od MON ok. 1200 ha gruntów powojennych. W ramach projektu pn. „Rekultywacja na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych, poligonowych i powojennych, zarządzanych przez RDLP w Łodzi” w latach 2010-2011 rozebrano 45 zdemastrowanych obiektów powojennych. W kolejnych latach zlecano rozminowywanie terenów popoligonowych i powojennych, będących w zarządzie RDLP w Łodzi. W 2014 r. kontynuowano ten projekt, zlecając oceny geosrodowiskowe. Na 2015 r. planowane jest rozminowanie ok. 320 ha w nadleśnictwach Brzeziny i Opoczno. Łączna wartość całego projektu wynosi 5 318 783,74 zł. Projekt w 85% finansowany jest ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, których dysponentem jest NFOŚiGW.

Opracowała: **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi**

ul. Matejki 16, tel. +48 42 631-79-00,
www.lodz.lasy.gov.pl, e-mail: rdlp@lodz.lasy.gov.pl

VII.2 NATURA 2000 W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM

Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest ochrona, zachowanie oraz odtwarzanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Nie mniej ważnym celem jest ochrona różnorodności biologicznej.

Podstawą funkcjonowania programu są dwie unijne dyrektywy, tzw. dyrektywa ptasia i dyrektywa siedliskowa.

Dyrektywa ptasia (dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa - wcześniej dyrektywa Rady 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa) - określa kryteria wyznaczania ostoi gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem;

Dyrektywa siedliskowa (dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory) - ustala zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Zasadniczym kryterium wyznaczania obszarów Natura 2000 są wartości przyrodnicze danego terenu. Uwarunkowania społeczne i gospodarcze są analizowane i uwzględniane w procesie opracowywania planów zarządzania poszczególnymi obszarami. Dla każdego obszaru Natura 2000 opracowana jest dokumentacja, która składa się z:

- standardowego formularza danych (Standard Data Form - SDF), w którym zawarte są najważniejsze informacje o położeniu i powierzchni obszaru, występujących typach siedlisk przyrodniczych i gatunkach „naturowych”, ich liczebności lub reprezentatywności w skali kraju, wartości przyrodniczej i zagrożeniach;
- mapy cyfrowej w postaci wektorowej.

Standardowy formularz danych i mapy są aktualizowane w miarę postępu wiedzy o występowaniu zasobów przyrodniczych w obszarze Natura 2000 (inventaryzacja, monitoring przyrodniczy), zgodnie z procedurą określoną przez Komisję Europejską.

Informacje te znajdują się na stronie internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska <http://natura2000.gdos.gov.pl>

Na obszarach Natura 2000, w odróżnieniu od krajowych form ochrony przyrody, takich jak rezerваты przyrody, parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, nie ma określonego katalogu zakazów. Wszystkie działania na obszarze są

dozwolone pod warunkiem, że nie wpływają znacząco negatywnie na przedmioty ochrony obszaru. Ochronie na tych obszarach podlegają tylko przedmioty ochrony.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.), zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

1. pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
2. wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
3. pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Projekty polityki, strategii, planów i programów oraz zmian takich dokumentów, a także planowane przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.). Ustawodawca przewidział również pewne odstępstwa.

Realizacja planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, jeżeli przemawiają za tym wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, jest możliwa po uzyskaniu zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska i po zapewnieniu kompensacji przyrodniczej, niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

W przypadku gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, ww. zezwolenie może zostać udzielone wyłącznie w celu:

1. ochrony zdrowia i życia ludzi;
2. zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;
3. uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego,
4. wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.

Na obszarach Natura 2000 nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka,

a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.

Europejską sieć ekologiczną Natura 2000 na terenie województwa łódzkiego tworzy 41 obszarów:

5 obszarów ptasich - obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),

36 obszarów siedliskowych - formalnie obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW) /specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

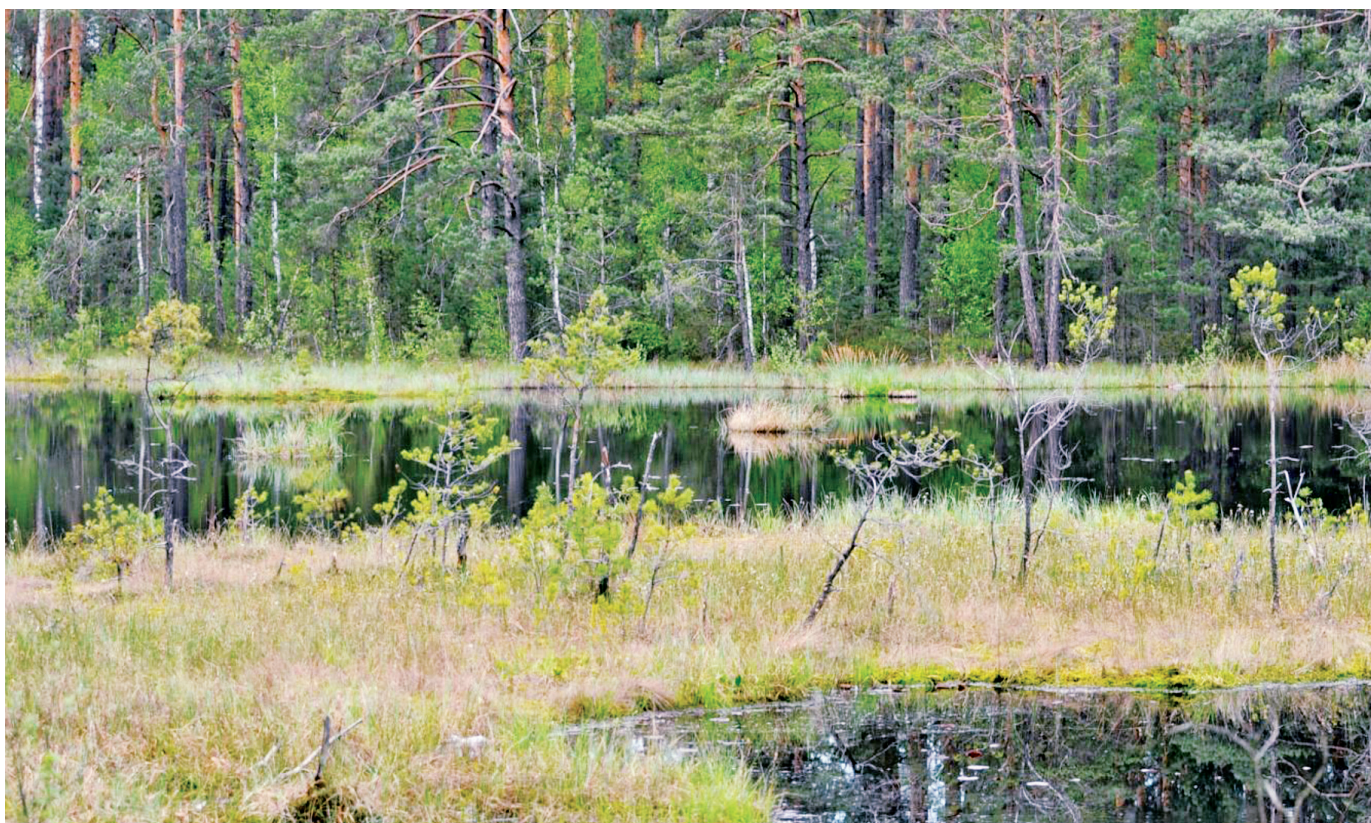
Obszary ptasie funkcjonują na podstawie obowiązującego rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycz-

nia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. nr 25, poz. 133; Dz. U. z 2012 r. poz. 358).

Obszary siedliskowe natomiast zostały zatwierdzone na podstawie decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2015/69 z dnia z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia ósmego zaktualizowanego wykazu terenów, mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2014) 9072), opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 23 stycznia 2015 r. (Dz. U. UE L 18/1). W następnej kolejności zostanie wydany akt prawa krajowego.

Fot. VII.2 Obszar Natura 2000 Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003, fot. M. Caban

Fot. VII.3 Obszar Natura 2000 Torfowiska Żytno-Ewina PLH100030, fot. E. Siudak

Tabela VII.7

LP.	Nazwa obszaru	Kod obszaru	Powierzchnia obszaru ogółem	Powierzchnia obszaru w woj. łódzkim	
				ha	%
1	Pradolina Warszawsko-Berlińska	PLB100001	23 412,4	21 968,9	93,8
2	Zbiornik Jeziorsko	PLB100002	10 186,3	9 570,4	94,0
3	Doliny Przysowy i Studwi	PLB100003	3 892,5	2 014,4	51,8
4	Dolina Pilicy	PLB140003	35 356,3	2 345,5	6,6
5	Dolina Środkowej Warty	PLB300002	57 104,4	4 271,6	7,5
6	Dąbrowa Grotnicka	PLH100001	101,5	101,5	100
7	Dąbrowa Świetlista w Pernie	PLH100002	40,1	40,1	100
8	Lasy Spalskie	PLH100003	2 016,4	2 016,4	100
9	Łąka w Bęczkowicach	PLH100004	191,2	191,2	100
10	Niebieskie Źródła	PLH100005	25,2	25,2	100
11	Pradolina Bzury-Neru	PLH100006	21 886,2	20 517,4	93,7
12	Załęczański Łuk Warty	PLH100007	9 317,0	9 316,8	99,9
13	Dolina Środkowej Pilicy	PLH100008	3 787,4	3 784,4	100
14	Dolina Rawki	PLH100015	2 525,4	2 255,7	89,3
15	Buczyna Gałkowska	PLH100016	103,4	103,4	100
16	Buczyna Janinowska	PLH100017	529,0	529,0	100
17	Cisy w Jasieniu	PLH100018	19,7	19,7	100
18	Dąbrowy Świetliste koło Redzenia	PLH100019	44,3	44,3	100
19	Lasy Gorzkowickie	PLH100020	61,5	61,5	100
20	Grabia	PLH100021	1 670,5	1 670,5	100
21	Grądy nad Lindą	PLH100022	54,9	54,9	100
22	Las Dębowiec	PLH100023	47,0	47,0	100
23	Lasy Smardzewickie	PLH100024	286,5	286,5	100
24	Lipickie Mokradła	PLH100025	369,5	369,5	100
25	Lubiaszów w Puszczy Pilickiej	PLH100026	202,8	202,8	100
26	Dąbrowy w Marianku	PLH100027	72,7	72,7	100
27	Polany Puszczy Bolimowskiej	PLH100028	132,3	132,3	100
28	Słone Łąki w Pełczyskach	PLH100029	35,0	35,0	100
29	Torfowiska Żytno - Ewina	PLH100030	45,3	45,3	100
30	Wielkopole - Jodły pod Czartorią	PLH100031	41,9	41,9	100
31	Silne Błota	PLH100032	67,4	67,4	100
32	Szczypiorniak i Kowaliki	PLH100033	28,5	28,5	100
33	Wola Cyrusowa	PLH100034	92,3	92,3	100
34	Łąki Ciebłowickie	PLH100035	475,3	475,3	100
35	Święte Ługi	PLH100036	151,2	151,2	100
36	Torfowiska Nad Prosną	PLH100037	95,6	95,6	100
37	Dolina Dolnej Pilicy	PLH140016	31 821,6	3 796,4	11,9
38	Grabinka	PLH140044	45,8	10,1	21,9
39	Ostoja Przedborska	PLH260004	11 605,2	3 641,2	31,4
40	Dolina Czarnej	PLH260015	5 780,6	1 138,6	19,7
41	Dolina Górnej Pilicy	PLH260018	11 193,2	2 224,3	19,9

Siecią obszarów Natura 2000 w województwie łódzkim objęto około 71 tys. ha.

Tabela VII.8 Wykaz obszarów Natura 2000 w gminach

Lp.	Gmina	Nazwa obszaru Natura 2000
1	Aleksandrów	Dolina Środkowej Pilicy PLH100008, Dolina Czarnej PLH260015
2	Bedno	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
3	Bielawy	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
4	Bolimów	Dolina Rawki PLH100015, Polany Puszczy Bolimowskiej PLH100028, Grabinka PLH140044
5	Brzeziny	Buczyna Janinowska PLH100017, Wola Cyrusowa PLH100034
6	Czerniewice	Lasy Spalskie PLH100003
7	Dłutów	Grabia PLH100021
8	Dmosin	Wola Cyrusowa PLH100034
9	Dobroń	Grabia PLH100021
10	Domaniewice	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
11	Działoszyn	Załęczański Łuk Warty PLH100007
12	Galewice	Torfowiska Nad Prosną PLH100037
13	Gidle	Torfowiska Żytno-Ewina PLH100030
14	Gorzkowice	Łąka w Bęczkowicach PLH100004, Lasy Gorzkowickie PLH100020, Dąbrowy w Marianku PLH100027
15	Goszczanów	Lipickie Mokradła PLH100025
16	Góra Św. Małgorzaty	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
17	Grabów	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
18	Inowódz	Lasy Spalskie PLH100003, Łąki Ciebłowickie PLH100035, Dolina Dolnej Pilicy PLH140016
19	Kobiele Wielkie	Cisy w Jasieniu PLH100018
20	Koluszki	Buczyna Gałkowska PLH100016, Dąbrowy Świetliste koło Redzenia PLH100019,
21	Koniecpol	Dolina Górnej Pilicy PLH260018
22	Krzyżanów	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
23	Kutno	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
24	Lubochnia	Lasy Spalskie PLH100003, Łąki Ciebłowickie PLH100035
25	Łask	Grabia PLH100021
26	Łęczycza gm.	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
27	Łęczycza miasto	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
28	Łęki Szlacheckie	Łąka w Bęczkowicach PLH100004
29	Łowicz miasto	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
30	Łowicz gm.	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
31	Masłowice	Łąka w Bęczkowicach PLH100004, Dolina Górnej Pilicy PLH260018
32	Nieborów	Polany Puszczy Bolimowskiej PLH100028
33	Nowe Ostrowy	Dąbrowa Świetlista w Pernie PLH100002
34	Nowy Kawęczyn	Dolina Rawki PLH100015
35	Ozorków	Słone Łąki w Pełczyskach PLH100029
36	Paradyż	Dolina Czarnej PLH260015
37	Parzęczew	Słone Łąki w Pełczyskach PLH100029
38	Pątnów	Załęczański Łuk Warty PLH100007
39	Pęczniew	Zbiornik Jeziorsko PLB100002
40	Piątek	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006, Silne Błota PLH100032
41	Poddębice	Dolina Środkowej Warty PLB300002
42	Poświętne	Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, Dolina Pilicy PLB140003,
43	Przedbórz	Dolina Środkowej Pilicy PLH100008, Ostoja Przedborska PLH260004, Dolina Górnej Pilicy PLH260018
44	Rawa Mazowiecka	Dolina Rawki PLH100015
45	Ręczno	Dolina Środkowej Pilicy PLH100008, Wielkopole -Jodły pod Czartorią PLH100031
46	Rzeczyca	Dolina Pilicy PLB140003, Dolina Dolnej Pilicy PLH140016
47	Sędziejowice	Grabia PLH100021

48	Sieradz	Zbiornik Jeziorsko PLB100002
49	Skierniewice miasto	Dolina Rawki PLH100015
50	Skierniewice gmina	Dolina Rawki PLH100015, Polany Puszczy Bolimowskiej PLH100028
51	Stryków	Szczypiorniak i Kowaliki PLH100033
52	Sulejów	Dolina Środkowej Pilicy PLH100008, Lubiaszów w Puszczy Pilickiej PLH100026
53	Szczerców	Święte Ługi PLH100036
54	Świnice Warckie	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
55	Tomaszów Mazowiecki-gmina	Lasy Spalskie PLH100003, Lasy Smardzewickie PLH100024, Łąki Ciebłowickie PLH100035
56	Tomaszów Mazowiecki-miasto	Niebieskie Źródła PLH100005, Łąki Ciebłowickie PLH100035
57	Uniejów	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Dolina Środkowej Warty PLB300002, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
58	Warta	Zbiornik Jeziorsko PLB100002
59	Widawa	Grabia PLH100021
60	Wielgomłyn	Dolina Górnej Pilicy PLH260018
61	Wieruszów	Torfowiska Nad Prosną PLH100037
62	Wierzchlas	Załęczański Łuk Warty PLH100007
63	Witonia	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
64	Wolbórz	Lubiaszów w Puszczy Pilickiej PLH100026
65	Zadzim	Zbiornik Jeziorsko PLB100002
66	Zduny	Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001, Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003, Pradolina Bzury-Neru PLH100006
67	Zelów	Grabia PLH100021
68	Zgierz	Dąbrowa Grotnicka PLH100001, Grądy nad Lindą PLH100022, Silne Błota PLH100032
69	Żarnów	Dolina Czarnej PLH260015
70	Żychlin	Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003
71	Żytno	Las Dębowiec PLH100023, Torfowiska Żytno-Ewina PLH100030, Dolina Górnej Pilicy PLH260018

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, sprawujący nadzór nad obszarem, regionalny dyrektor ochrony środowiska, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, ustanawia na 10 lat plan zadań ochronnych dla każdego obszaru Natura 2000. Opracowany plan zadań ochronnych danego obszaru Natura 2000 powinien być skutecznym narzędziem do zarządzania tym obszarem. Plan zadań ochronnych tworzy ramy prawne do działania wszystkich podmiotów, prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Struktura i zawartość planu jest ściśle określona treścią ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i zawiera:

1. opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
2. identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
3. cele działań ochronnych;
4. określenie działań ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
  - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk;
  - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów;

c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;

5. wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
6. wskazanie terminu sporządzenia w razie potrzeby planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Aktem wykonawczym ustawy o ochronie przyrody w zakresie opracowania planu zadań ochronnych jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz.U. z 2010 r. nr 34, poz. 186, z późn. zm).

Ochrona obszarów Natura 2000 będzie trwała tylko wtedy, gdy zostanie oparta na „wspólnym zrozumieniu” potrzeb i uwarunkowań ochrony obszarów Natura 2000

przez ludzi związanych z tymi obszarami. Dlatego w procesie sporządzania projektu planu zadań ochronnych, za kluczowe należy uznać zbudowanie takiego zrozumienia. Służy temu transparentność i uspołecznienie procesu planistycznego. Stąd też w trakcie sporządzania projektu planu tworzone są specjalne grupy zainteresowanych osób i podmiotów, zwane zespołami lokalnej współpracy (ZLW), wypracowujących w trakcie cyklu spotkań dyskusyjnych praktyczne założenia do projektu planu. Do prac w tych grupach zapraszani są m.in. rolnicy, właściciele i zarządcy nieruchomości, przedsiębiorcy oraz mieszkańcy z obszarów Natura 2000, przedstawiciele samorządów (gminy, powiaty), eksperci z dziedziny nauk przyrodniczych, przedstawiciele nadleśnictw, organizacji pozarządowych, a także innych instytucji i organów (np. ośrodków doradztwa rolniczego, zarządów melioracji, zarządów dróg, Agencji Nieruchomości Rolnych, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, izb rolniczych, zrzeszeń i organizacji branżowych).

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska uruchomiła portal internetowy pod nazwą Platforma Informacyjno-Komunikacyjna (PIK), dostępny pod adresem <http://pzo.gdos.gov.pl>, na którym na bieżąco udostępniane są wyniki prac, związanych z opracowaniem planów zadań ochronnych. Nowoczesne i interpersonalne podejście do tworzenia planów zadań ochronnych z pewnością wzmocni w społecznościach lokalnych przekonanie o słuszności podejmowanych działań ochronnych, przyczyni się do ugruntowania współpracy z różnymi grupami interesariuszy na płaszczyźnie zarządzania Europejską Siecią Ekologiczną Natura 2000. Ochrona przyrody w ramach sieci Natura 2000, poprzez realizację zadań ochronnych i ich monitoring, zharmonizowana z rozwojem gospodarczym obszaru, ma szansę stać się istotnym elementem rozwoju, tym samym będzie bardziej akceptowana przez

Fot. VII.6 Spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy podczas prac nad tworzeniem planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Rawki PLH100015 w miejscowości Budy Grabskie, fot. A. Malec

Fot. VII.5 Terenowe spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy podczas prac nad tworzeniem planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Grabia PLH100021 w okolicy miejscowości Barycz, fot. K. Wieteska

lokalne środowiska i mieszkańców. Plan zadań ochronnych pozwoli więc traktować obszary Natura 2000 jako impuls, a nie hamulec rozwoju gospodarczego regionu.

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, projekty planów zadań ochronnych poddawane są obowiązkowym konsultacjom społecznym.

W latach 2009-2015 Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (GDOŚ) wraz z 16 regionalnymi dyrekcjami ochrony środowiska (RDOŚ) realizuje projekt indywidualny: POIS.05.03.00-00-186/09 pn. „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 5.3 „Opracowanie planów ochrony”, priorytetu V „Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 oraz z budżetu państwa.

W województwie łódzkim, w ramach realizowanego w latach 2009-2015 projektu, opracowano dokumentację do sporządzenia i ustanowienia 13 planów zadań ochronnych, w tym dla 11 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty oraz 2 obszarów specjalnej ochrony ptaków. W związku z tym, że część obszarów Natura 2000 położona jest na terenie więcej niż jednego województwa, plany zadań ochronnych realizowane były w ścisłej współpracy z Regionalnymi Dyrekcjami Ochrony Środowiska w Warszawie, Kielcach, Opolu oraz Poznaniu.

W 2014 roku zostały ustanowione plany zadań ochronnych następujących obszarów Natura 2000:

- » Lasy Spalskie PLH100003;
- » Łąka w Bęczkowicach PLH100004;
- » Pradolina Bzury-Neru PLH100006 (w uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu);
- » Załęczański Łuk Warty PLH100007 (w uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Opolu);
- » Dolina Środkowej Pilicy PLH100008;
- » Dolina Rawki PLH100015 (w uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie);
- » Grabia PLH100021;
- » Łąki Ciebłownicze PLH100035;
- » Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 (w uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie – strona wiodąca);
- » Dolina Czarnej PLH260015 (w uzgodnieniu Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Kielcach – strona wiodąca - oraz Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie);
- » Ostoja Przedborska PLH260004 (w uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Kielcach – strona wiodąca);
- » Zbiornik Jeziorsko PLB100002 (w uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu);
- » Dolina Pilicy PLH140003 (w uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie – strona wiodąca).

Ponadto plan zadań ochronnych posiada obszar Natura 2000 Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003 oraz obszary Natura 2000 w części pokrywającej się z rezerwatami

przyrody, dla których sporządzono plan ochrony, zawierający zakres planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 zgodnie z zapisami art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody:

- » Dąbrowa Grotnicka PLH100001 – rezerwat przyrody „Dąbrowa Grotnicka”;
- » Dąbrowa Świetlista w Pernie PLH100002 – rezerwat przyrody „Dąbrowa Świetlista”;
- » Załęczański Łuk Warty PLH100007 – rezerwat przyrody „Węże” oraz „Dąbrowa w Niżankowicach”;
- » Buczyzna Gałkowska PLH100016 – rezerwat przyrody „Gałków”;
- » Buczyzna Janinowska PLH100017 – rezerwat przyrody „Parowy Janinowskie”;
- » Cisy w Jasieniu PLH100019 – rezerwat przyrody „Jasień”;
- » Grądy nad Lindą PLH100022 – rezerwat przyrody „Grądy nad Lindą”;
- » Lubiaszów w Puszczy Pilickiej PLH100026 – rezerwat przyrody „Lubiaszów”;
- » Wielkopole – Jodły pod Czartorią PLH100031 – rezerwat przyrody „Wielkopole”;
- » Ostoja Przedborska PLH260004 – rezerwat przyrody „Czarna Różga” i „Piskorzeniec”.

W 2014 r. prowadzono również prace związane z opracowaniem planu zadań ochronnych dla następujących obszarów Natura 2000:

- » Grabinka PLH140044;
- » Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001;
- » Torfowiska nad Prosną PLH100037.

W toku prac terenowych, towarzyszących sporządzaniu dokumentacji planów zadań ochronnych oraz planów ochrony dla rezerwatów przyrody, zostały zweryfikowane listy przedmiotów ochrony tych obszarów Natura 2000 oraz ich granice. W oparciu o badania terenowe, wyniki ekspertyz oraz ustalone plany zadań ochronnych, zostały wszczęte i aktualnie trwają procedury weryfikacji i zmiany wskazanych przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 oraz korekty granic. Po zaakceptowaniu zmian pełna lista przedmiotów ochrony zostanie wprowadzona do standardowych formularzy danych (SDF) poszczególnych obszarów i zostanie zamieszczona na stronie internetowej <http://natura2000.gdos.gov.pl/>.

GOSPODAROWANIE NA OBSZARACH NATURA 2000 GOSPODARKA LEŚNA

Zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem, zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się na podstawie planów urzędzenia lasów lub uproszczonych planów urzędzenia lasów. Zasady przygotowania tych dokumentów reguluje ustawa o lasach, a ich projekty podlegają strate-

gicznej ocenie oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Ponadto dla obszarów Natura 2000, położonych na terenach leśnych, sporządzane są także plany zadań ochronnych lub plany ochrony. Plany urządzenia lasu oraz plany ochrony lub plany zadań ochronnych powinny być spójne, aby pogodzić cele racjonalnej gospodarki leśnej z ochroną przedmiotów ochrony danego obszaru Natura 2000.

Ustanowienie planów zadań ochronnych nie spowodowało rewolucji w gospodarce leśnej, gdyż kierunek, w jakim zmierza gospodarka leśna, od kilku lat jest w wielu miejscach zbieżny z kierunkiem ochrony siedlisk i gatunków w obszarach Natura 2000.

Fot. VII.6 Obszar Natura 2000 Lasy Spalskie PLH100003, Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*, fot. T. Dzierżanowski

ROLNICTWO

W województwie łódzkim obszary Natura 2000 obejmują tereny rolne, głównie w dolinach rzek. Przed wszystkim są to łąki i pastwiska. Tereny zielone, wypasane i koszone, były niegdyś dużą wartością przyrodniczą jako siedliska ptaków wodno-błotnych, czy siedliska rzadkich roślin. Zmiana sposobu gospodarowania doprowadziła do tego, że tereny te są nieużytkowane lub są użytkowane intensywnie (nawożenie, kilka pokosów w ciągu roku, zamiana na grunty orne). W konsekwencji, w ciągu kilkudziesięciu lat z tych terenów wiele gatunków ptaków wycofało się lub zmniejszyło swoją liczebność, a wiele siedlisk przyrodniczych jest w zaniku. Aby zachować wartość przyrodniczą łąk i pastwisk, niezbędne jest ich użytkowanie w sposób zrównoważony. Dlatego działalność rolna wspierana jest przez Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, a wcześniej, w latach 2007-2013, program rolno-środowiskowy. W programie tym rolnik, w zamian za ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych, otrzymuje z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dopłatę w ustalonej wysokości. Program ten sprawdza się najlepiej na łąkach, gdzie działki mają duże powierzchnie. Trochę większy problem jest na terenach o znacznym rozdrobnieniu działek rolnych (rekordowe mają nawet po kilkadziesiąt centymetrów szerokości) oraz nieuregulowanych sprawach własności gruntów.

GOSPODARKA WODNA

W województwie łódzkim najcenniejsze przyrodniczo miejsca znajdują się w dolinach rzecznych, których część została objęta siecią Natura 2000. Świat przyrodniczy w dolinach rzecznych kształtowany był i jest przez stosunki wodne. Stosunki te w ostatnich dziesięcioleciach

uległy dużym zmianom. Spowodowały to zabudowa rzek infrastrukturą hydrotechniczną (zbiorniki zaporowe, elektrownie wodne, progi), regulacje oraz urbanizacja dolin. Jednak budowle hydrotechniczne, przy racjonalnej gospodarce, mogą służyć nie tylko człowiekowi, ale i przyrodzie.

Od kilku lat na niektórych rzekach woj. łódzkiego obserwuje się niekorzystne zjawisko przepływu wody poniżej ustalonego przepływu biologicznego, szczególnie w okresie suszy, np. na rzece Czarnej, która znajduje się w obszarze Natura 2000 Dolina Czarnej PLH260015, gdzie przedmiotami ochrony są m.in. ryby. W latach 60. i 70. przeprowadzano prace melioracyjne na dużą skalę, np. zmeliorowano dolinę Bzury oraz dolinę Pilicy (w tym kompleks łąk tzw. brudzewickich). Na terasach nadzalewowych z większym spadkiem zakopano drenaże z ujściem w rowach melioracyjnych. W obrębie dna dolin, czyli na obszarze o małych spadkach i zatorfionych obniżeniach, wykopano otwarte rowy melioracyjne lub wykonywano je w miejscach niewielkich cieków naturalnych. Zabiegi melioracyjne miały poprawić stosunki wodne i umożliwić zagospodarowanie terenu. Pozytywny efekt trwał tylko kilka, kilkanaście lat. Wieloletnie zaniedbania w gospodarowaniu wodą powodują, że część łąk jest przesuszona, a część wtórnie zabagniona. W najbliższym czasie problem odbudowy systemu melioracji powinien skupić uwagę urzędników, przyrodników i samych rolników.

Opracowała: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
w Łodzi

ul. Traugutta 25, 90-113 Łódź
tel. 42 665 03 70, fax. 42 665 03 71,
e-mail: sekretariat.lodz@rdos.gov.pl,
www.lodz.rdos.gov.pl